

Autobiografické příspěvky současných pracovníků v oblasti informačních technologií

(editor: doc. Branislav Lacko)

Texty autobiografických příspěvků

ROZHOVOR O LITERATUŘE A POČÍTAČÍCH

Otázky pokládala Mgr. Ivana Daňhelová

Odpovídala Ing. Katarína Fialová, programátor aplikačního software ve zdravotnictví

Katko, když jsem se připravovala na náš rozhovor, zjistila jsem, že naše rozdílné zájmy (tvoje programování a moje literatura) mají společného jmenovatele – hraběnku Adu Lovelace, dceru mého oblíbeného anglického básníka Lorda Byrona. Po kom podědila tato významná matematicka a analytička své sklony není známo, ale dnes, po dvou stech letech, už oblast programování není výhradně doménou mužů. Co tebe přivedlo k programování?

Byla jsem dobrá v matematice a úžasně mě bavila logika. Z matematiky jsem měla nejradši práci s čísly. Když to vezmu po pořádku, tak gymnázium jsem ukončila v roce 1974. Moje gymnaziální profesorka matematiky by mne nejraději viděla také za katedrou, ale učitelé matematiky a fyziky nepatří mezi oblíbené. Mohla jsem studovat matematiku jako vědecký obor, ale chtěla jsem být blíže k praxi. Význam výpočetní techniky v 80. letech nabýval velikých rozměrů. Bylo to novum. Tak proč nezkusit využít své schopnosti právě v této oblasti, které byla předpovídaná velická budoucnost? Vystudovala jsem tedy systémové inženýrství na VŠT v Košicích a vyšlo to. Programování mne ohromně baví a svoje povolání mám nesmírně ráda. Každému bych přála, aby jej práce bavila tak jako mě.

Mě zase odjakživa bavily cizí jazyky a literatura. Pro mě je práce s počítačem jako seznamování se s cizím jazykem: nejprve ho pozoruji a sleduji, jak se vyjadřuje, potom se učím jeho slovní zásobu, a nyní jsem ve fázi, kdy jsem schopná s ním konverzovat. Jenže on mě neustále překvapuje novými schopnostmi, které si musím znovu osvojovat.

To je proto, že technický vývoj jde neustále dopředu, vše se zdokonaluje, počítačové programy jsou rychlejší, obrazovky barevnější, a neuvěřitelnou rychlostí roste počet dat, která se zpracovávají. Počítače jsou schopné ti práci usnadnit, jsou výkonnější, ale člověk se musí pořád učit. To platí i pro nás, programátory, nesmíme zakrnět. Taky počítačový jazyk se neustále vyvíjí, takže práce na vývoji nových softwarů jsou složitější a my musíme držet krok, protože i zákazníci jsou náročnější a mnohdy chtějí, aby za ně počítač i myslel. Ve svých čtyřiceti letech jsem studovala informatiku v Brně, protože jsem se chtěla naučit další a nové programovací jazyky. Velice mě zaujaly databázové systémy.

Já ten vývoj pozoruji – u svého počítače i u sebe. Zpočátku jsem ho používala jen jako nějaký lepší psací stroj, dnes už nenosím výsledky své práce na disketě, ale pozoruji například, jak se během pár vteřin dostanou stovky stran k nakladateli. Ušetří to spoustu času a zrychlí komunikaci. Co tě na tvé práci nejvíc baví?

Na programování je krásné například to, že stroj dělá to, co chci, aby udělal. A když to neudělá, tak to není chyba stroje, ale moje. Ale nejdůležitější je, že to pomáhá lidem, šetří jim práci. Ve své praxi jsem se setkala i s tím, že uživatelé byli nesmírně rádi, že již nemusí vše vyplňovat ručně, stejná data pořád dokola. Program musí lidem pomáhat, a ne být pro ně zátěží. Mým pracovním krédem je „naš zákazník = náš pán“. Programátor by si měl s programem „vyhrát“, nevolit jednodušší variantu na úkor uživatele. Musí se vcítit do role

uživatelé, být přitom tak trochu psychologem. Já tu práci udělám jednou, ale oni ten program budou používat roky, tak ať jim slouží jednoduše. Nebaví mě například programovat hry, protože si myslím, že už je toho moc a není to potřeba. A navíc spousta her jsou zabijáky, a to je špatně. Počítač je možné využít i jinak – k učení, k hledání informací, k rychlému kontaktu s lidmi, k praktickému použití.

Z uživatelského hlediska vidím rozdíly mezi mužským a ženským přístupem k počítačům. Je to tak i u programátorů?

V podstatě ano. Nestačí jen aplikaci pro uživatele připravit. Nutné je dbát i na vizuální stránku. Aplikace musí být pro uživatele příjemná na vzhled i použití. Okna aplikace musí být vizuálně pěkná, barevně sladěná, kolonky musí pěkně lícovat ... Když uživatel spustí aplikaci, nesmí se hned leknout toho, co na něj z počítače „vybaflo“.

Ano, to mám přesně na mysli. Když si kupuji například nový mobil, chci, aby byl i pěkný, nejen aby dobře fungoval.

Proto by v každém programátorském týmu měla být aspoň jedna žena. Protože ženy přece jen mají lepší cit pro vzhled. Ve své praxi jsem se setkala i s tím, že mnohé zákaznice si raději nechají vysvětlit práci s aplikací od ženy než od muže. Hlavně při spolupráci se staršími uživatelkami, které neměly možnost ve škole přijít do styku s počítačem, a počítač není jejich oblíbeným nástrojem, je nutná větší dávka trpělivosti a pochopení.

V literárním textu je často poznat, zda je autorem žena nebo muž. Existuje něco takového i u programátorů?

Samozřejmě, existuje mnoho možností, jak program zkompletovat. Jedna věc se dá napsat mnoha různými způsoby a každý programátor má svůj vlastní rukopis, který se dá rozklíčovat. V současnosti se ale dává přednost týmové práci, takže musíme dodržovat určitá pravidla, aby byl dodržen jednotný styl, aby se každý z týmu v každém programu rychle orientoval.

V čem vidíš největší ženský přínos v oblasti počítačové techniky?

Vidím ho v oblasti krásy a měl by se víc využívat. Ergonomie, hlavně zaměřená na vizuální stránku aplikací, by měla být při studiu informatiky a výpočetní techniky povinná. Mnoha mužům totiž tento aspekt není příliš vlastní, ale pro zákazníka má velký význam. Mám na mysli použití barev, rozmístění ikon a kolonek na obrazovce a účelnost jejich rozmístění. Je důležité, aby software byl na pohled pěkný, přehledný, aby měl jednotný styl. Právě tento aspekt krásy a účelnosti hraje důležitou roli u zákazníků. Aplikace může být sebelepší, ale když nebude na pohled příjemná, bude vždy pro uživatele strašákem a nebude s ní rád pracovat.

Překvapuje mě, že jsme našly mnoho společných bodů v našich tak rozdílných činnostech a přeji si, abychom ten náš ženský pohled vnášely do všech oblastí života, protože pak budou mnohem barevnější a zajímavější.

POUŽÍVÁM POČÍTAČE JAKO UŽITEČNÉHO NÁSTROJE

Mgr. Hana Dosedlová
Asistentka HR

Můj otec pracoval jako programátor ve výpočetním středisku velké strojírenské firmy už od šedesátých let. Proto jsem o počítačích slyšela od malička doma. Viděla jsem ho na

fotografiích, jak v bílém plášti stojí mezi velkými stojany magnetických disků a pásek, velkých rychlotiskáren a u ovládacích pultů, které byly plné tlačítek a signalizačních žárovek. Domů nosil velké tabulační papíry, potištěné anglickými slovy programovacích jazyků a spoustou čísel. Měla jsem před těmi počítači, které tehdy stály desítky milionů korun, respekt.

Pak, když už jsem chodila na gymnázium, koupil si otec domů najednou malý domácí počítač, který se mohl připojit k televizoru. Na něm se dalo hrát několik her. V té době dokonce i na našem gymnáziu byla vybudována učebna s malými školními počítači IQ 150, na kterých se nám pokoušel učitel vysvětlit základy programování počítačů prostřednictvím výukového programu KAREL.

Přiznám se, že mě tyto malé počítače „neoslovily“. Respekt už jsem k nim neměla, zájem o ně také ne. Moje mladší sestra se však brzy naučila otcův domácí počítač obsluhovat a hrála na něm počítačové hry. Později, když ho otec prodal a koupil si modernější a dokonalejší, naučila se na něm psát texty a dokonce, když chodila do osmé třídy, byla schopna počítačem vytvořit požadovaný protokol z fyziky včetně výpočtů, tabulek a vytisknout si ho na malé jehličkové tiskárně, kterou si k mikropočítači otec koupil. Protože jsem se hlásila na filozofickou fakultu, obor český jazyk – historie, neviděla jsem důvod, proč se o počítače – jako speciální elektronické stroje – zajímat, když jsem se chtěla věnovat humanitně zaměřenému studiu. Příslušný předmět o programování počítačů jsem na gymnáziu absolvovala bez zvláštního nadšení, jako řadu jiných.

Po maturitě jsem se na filozofickou fakultu opravdu dostala. Jaké však bylo moje překvapení, když najednou hned na začátku zimního semestru prvního ročníku nám bylo uloženo vypracovat seminární práci, přičemž profesor vyžadoval, aby mu byla odevzdána na 3 1/2 palcové disketě jako soubor textového editoru T602. Situaci jsem nakonec vyřešila tím, že jsem požádala mladší sestru, aby mi rukopis doma do počítače přes klávesnici napsala a na disketu uložila, protože to už otec měl doma stolní počítač PC, který ona uměla ovládat. Za velkou tabulku dražší čokolády to pro mě udělala. Ale ouha! Přišla další seminární práce do jiného předmětu se stejným požadavkem! I pro tu se mi ještě podařilo přesvědčit sestru, aby ji pro mě na počítači přepsala. Třetí však již odmítla a i já jsem pochopila, že to takto dál dělat nemohu. Sestra mi vysvětlila, jak se textový editor na počítači ovládá, což jsem rychle zvládla a další práce jsem si již napsala s pomocí počítače sama. Ve čtvrtém ročníku mi dokonce otec koupil v bazaru starší přenosný počítač značky Compaq s tehdy ještě jen textovou obrazovkou, který jsem pak používala až do ukončení vysoké školy.

Ke konci studia už jsem si ale chodila přivydělávat na částečný úvazek do jedné pobočky zahraniční firmy, kde jsem v kanceláři musela při práci používat stolního osobního počítače připojeného na podnikovou počítačovou síť. Při práci jsem se naučila běžně používat nejen dokonalejší textový editor, ale i tabulkový program, vytvářet prezentace pro porady, vybírat i ukládat údaje do databází, komunikovat přes maily a využívat několik specializovaných firemních programů k podpoře mé práce, kterou jsem tehdy vykonávala.

Dnes si již nedovedu představit, že byly doby, kdy lidé v práci počítače nepoužívali. Já s ním pracuji v současnosti každodenně nejen v práci, ale i doma, ať již k soukromým mailům nebo k přístupu na mezinárodní síť Internet k různým účelům. Naučila jsem se ho využívat stejně jako např. auto, mobil nebo automatickou pračku. Prostě mě k tomu přivedla nutnost a potřeba využívat moderní prostředek této doby pro podporu vlastní práce.

JAKÉ DOBRODRUŽSTVÍ!

Mgr. Anna Havlíčková

Expertní testerka, senior test analytička a test manažerka

Když jsem ke konci základní školy uvažovala, čím chci být, sepsala jsem si seznam asi 13 povolání, které by mě zajímaly: fotografka, spisovatelka, podnikatelka, psycholožka, astronomka... Ale většina z těch věcí byla pro mě jen koníček. Například: jednou bych chtěla napsat knihu nebo mít výstavu fotografií.

Brzo na to nám ve škole ukázali základy programování a já věděla, že tomu se chci věnovat naplno. Chci studovat informatiku. Nejen, že mám talent a vrozené nadání pro řešení úloh a logiku programů, ale také mi studium informatiky připadalo jako ta nejromantičtější věc na světě.

Dovedete si představit něco krásnějšího a dobrodružnějšího než proniknout do světa tajemství, šifer a hackrů? Než vytvářet skutečné věci jen z vlastních myšlenek a nápadů? Než moci zkoumat tajemství vesmíru a hledat život na cizích planetách nebo prohledávat lidský genom a hledat lék na rakovinu? Než chránit lidi před skutečnými i virtuálními útoky nepřátel či protivného stále nefungujícího softwaru? Než mít na povel armádu počítačů, se kterými můžete tvořit, poznávat, zlepšovat? Mít to vše nadosah a zároveň být jedna z mála zasvěcených žen, které mohou proniknout do tohoto tajemného světa. Jaké dobrodružství!

A opravdu bylo. Absolvovala jsem studijní program Informatika na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, kde nás bylo už na začátku prváku deset holek na tři sta kluků. Skloubila jsem svou zálibu v psychologii, programování a zkoumání nových věcí v oblasti testování softwaru, kde se snažím pomáhat vytvářet software, který je spolehlivý a uživatele neirituje ani nezastrašuje. Zkoumám zákoutí programů a odhaluji potřebné informace, vytvářím skripty, které mi pomáhají, a pracuji s chytrými sebevědomými lidmi, kteří tvoří sofistikované programy a řídí malé i velké projekty. Nemohla jsem si vybrat lépe. A i tu knihu jsem při tom taky zvládla napsat.

OHLÉDNUTÍ

Ing. Marie Havlíková, Ph.D.

Odborná asistentka na VŠ

Asi není technický obor, ve kterém by se neuplatnily vědomosti z oblasti kybernetiky. Kybernetika má tu přednost, že naučí analyzovat problémy a požívat systémové přístupy. To jsem jako malá holka z vesnice netušila, že se jednou dostanu do oboru, který je pro mnoho lidí tak tajemný a záhadný.

Kybernetika vychází z matematických popisů a fyzikálního chápání. Tady se nedá spoléhat ani tak na výbornou paměť, danému problému se musí rozumět, jinak je člověk ztracen doslova v prostoru a čase, což se nám studentům samozřejmě často stávalo. Nastalo i moje vystřízlivění z matematického opojení. Stačil první ročník studia na oboru Technická kybernetika a zjistila jsem, že nejsem žádný matematický génius. A to mě čekalo celkem 8 semestrů matematiky. To nejtěžší ale přišlo ve třetím a čtvrtém ročníku v podobě předmětů

zaměřených na teorii řízení a regulaci, které se bez znalostí matematického aparátu vůbec nedaly absolvovat.

Patřím ke generaci, která vyrůstala ještě na analogových počítačích MEDA. Učili jsme se modelovat fyzikální systémy. Byl zážitek modelovat potenciometry, kondenzátory nebo operační zesilovače všech možných typů a zapojení a sledovat průběhy vstupních a výstupních signálů. Ve druhém ročníku jsme měli programování, konkrétně jazyky Algol a Fortran. Dodnes oceňuji, jaké výborné základy programování nám daly dvě dámy – RNDr. Hanzálková a doc. Ing. Rábová, CSc. Kromě vysoké odbornosti byly pro nás vzorem společenského chování. Pro absolvování předmětu musel každý student napsat a odladit program na počítači. Tím počítačem byl sálový počítač DATASAAB D21 ve výpočetním středisku na Třídě obránců míru v Brně, dnes tato ulice nese název Údolní. Nám studentům byl počítač nepřístupný, k němu jsme se nedostali. To byla výsada pro zaměstnané odborné asistenty a počítačové techniky. Pro dnešní studenty tedy určitě proces nepředstavitelný a úsměvný, ale od této doby nás dělí „jen“ necelých 40 let. Studium jsem ukončila začátkem 80-tých let 20. století, kdy kybernetika byla ještě stále ve východním bloku něčím téměř zakázaným a měla punc západního myšlení. Mezitím se sálové počítače změnily v osobní počítače. Jejich dostupnost však byla v zemích RVHP (Rada vzájemné hospodářské pomoci) velmi obtížná.

Ráda vzpomínám na první pracovní setkání s osobním počítačem AT 286 pracujícím pod operačním systémem MS-DOS. Bylo to v roce 1987 a počítač stál tehdy více jak nový model osobního automobilu Škoda Favorit. Pracovat na něm mohl jedině vedoucí oddělení. Když jsem byla přistížena, jak se v pracovní době učím vytvářet dokument v textovém editoru T602, tak mi můj uznávaný šéf s nelibostí sdělil, ať se věnuji pracovním činnostem, které mám v popisu práce. Cítila jsem velkou urážku a začala jsem uvažovat o vlastním počítači, jenomže jsem neměla dostatek peněz. Na oddělení mezitím přišel další počítač a to vyšší verze PC 386 a ani ten mi nebyl souzen. Sen o vlastním počítači se mi splnil až v roce 1995. Pořídila jsem si počítač s operačním systémem Windows 3.11 a jeho cenu 20 tisíc korun jsem musela doma zatajit. Prvotní nadšení mi dlouho nevydrželo. Firma zbankrotovala a já ztratila práci. V profesním životopise jsem však hrdě uváděla, že ovládám práci na PC. Samozřejmě, že mi počítač svým vybavením velmi rychle zastaral a v podstatě jsem ho s nástupem do nového zaměstnání ani nepotřebovala. Tam jsem měla k dispozici podstatně výkonnější počítač s operačním systémem Windows 95, který se stal součástí pracovních povinností a postupně jsem ho přestávala vnímat jako něco výjimečného. To už byla doba, kdy PC byly všude masivně nasazovány.

Dnes jsem ráda, když počítač nevidím. Není den, kdy bych doma nemusela otevřít notebook a zodpovědně odpovídat na maily či dokončit práci, kterou jsem nestihla v pracovní době. Jsem pouhý uživatel počítače, nerada něco instaluji, většinou se instalace stejně někde zadrhne a já se jen zbytečně rozčilím. Konfigurace, instalace a další podobné operace raději nechávám mladším kolegům, kteří ochotně pomohou, ale občas si neodpustí poznámku, že je to přeci tak jednoduché. Uvidíme, jak si oni povedou za několik let s mladší konkurencí.

Závěrem si dovolím malou rekapitulaci. Celý profesní život jsem pracovala v oboru, který jsem vystudovala a jsem vděčná všem vyučujícím, kteří mi dali tolik potřebné vědomosti, abych obstála v praxi a udržela krok s nástupem nových technologií, které často bývají označovány jako domény mužů.

MOJE VZPOMÍNKY

Ing. Jana Jagrová

Technik počítačové sítě pro podporou 120 uživatelů

Moje směřování do oblasti výpočetní techniky bylo dáno tím, že jsem k technickým věcem odjakživa inklinovala. Začalo to už na základní škole, kdy jsme měli skvělou učitelku matematiky a pokračovalo to na střední průmyslové škole elektrotechnické, kdy jsme měli excelentního profesora z matematiky.

Ve Výzkumném ústavu matematických strojů, kam jsem nastoupila po maturitě, jsem začala s návrhy desek plošných spojů a později i s jejich ožíváním. Bavilo mě to, ale protože jsem navíc hodiny a hodiny opisovala na stroji jakýsi do češtiny překládaný manuál, rozhodla jsem se vystudovat dálkově VŠ. První tři roky to šlo hladce, zato druhá polovina studia pro mě byla na hranici mých schopností. A zřejmě nejen mých, protože v řádném termínu ukončila studium oboru elektronické počítače jen třetina dálkařů.

Změnila jsem zaměstnání a začala se věnovat programování 8bitových mikropočítačů 8048 a 8051, později programování databází v Paradoxu, ale nebylo to ono. Cítila jsem, že nejsem tak dobrá jako někteří jiní kolegové, kteří byli schopní diktovat změny v programech telefonicky.

Výborný nápad byl, že jsem si pořídila domů počítač. Mohla jsem v klidu programovat, ale také ponořit se do hloubky jeho správy. Tím jsem se nejvíc naučila. Občas potřeboval pomoc někdo známý, občas (dost často) měl někdo zavirovaný počítač.

Ve firmě jsem nakonec dostala na starost software na vytváření rozvrhů pro školy. Samotné vytváření rozvrhů bylo zábavné jako sudoku, ale celá ta agenda kolem, včetně překládání manuálů z němčiny a zaškolení nových uživatelů, už méně, přesněji vůbec. A tak jsem se rozhodla, že budu hledat a měnit zaměstnání tak dlouho, až narazím na něco, v čem se opravdu najdu.

Hned první pokus vyšel. Aspoň první roky, kdy jsem začala pracovat na magistrátě na Odboru městské informatiky, jsem se odborně posunula shodou okolností, ve kterých jsem se ocitla, hodně dopředu. Měsíc po mém nástupu onemocněl můj vedoucí oddělení a posléze dal výpověď. Byla jsem hozená do vody a učila se plavat. Místy to bylo docela drsné, místy i veselé.

Drsné tehdy, když jsem byla v práci víc než 12 hodin, protože jsem pozdě odpoledne dostala na stůl počítač vedoucí nějakého odboru zavirovaný tehdy známým virem Cookies. S dnešními cookies to nemělo nic společného. Šlo o to, že virus po každém restartu požádal o Cookie čili sušenku a bylo potřeba napsat slovo Cookie, jinak Vám zničil další kousek disku.

Veselé to bylo naopak, když jsem jako novopečený správce sítě Novell šla restartovat do servrovny printserver a až po delším hledání jsem zjistila, že printserver je jen softwarový modul běžící na fileserveru.

Dřela jsem do úmoru, ale nebylo mi to zatěžko, protože mě to moc bavilo a navíc jsem měla podporu od svého nadřízeného, který mi zařídil skvělé pracovní podmínky. Poprvé jsem měla vlastní kancelář, technické vybavení na slušné úrovni a dokonce i finanční ohodnocení, se kterým jsem byla spokojená.

Tento slibný start přerušila mateřská dovolená, ale už na konci jsem ležela v odborných časopisech, abych mohla po návratu opět naskočit do rozjetého vlaku. Správa počítačů a

počítačové sítě se ukázala jako moje parketa. Časem jsem získala zřejmě trochu neoprávněný pocit, že pokud budu mít dost času a klidu, že jsem schopná vyřešit na počítači každý problém. Dnes už ten pocit nemám. S přibývajícím věkem přibylo i trochu pokory.

Po návratu z mateřské jsem zastupovala kolegu v době jeho dovolených, nemocí a studijního volna. Bylo zajímavé sledovat ten posun od stavu, kdy má uživatel problém s počítačem a když zjistí, že se toho má ujmout nějaká ženská, se zjevnou nedůvěrou říká: „A nechcete počkat na pana X až se vrátí? To zase tolik nespěchá.“ až po nějakém čase do polohy: „Tak já se Vám ozvu, až tady pan X nebude.“ Nepopírám, že na jednu stranu to pohladilo moje ego, na druhou stranu jsem v době zástupů začínala mít podezřele hodně práce.

Když se na místě mojí vedoucí objevila žena, nabyla jsem ke svému překvapení dojmu, že se k ženám chová s jistým respektem. Nebo snad jen ke mně? Nevím. Faktem je, že když probíhala reorganizace odboru a chodili jsme jednotlivě na pohovory ohledně našeho pracovního zařazení, tak zatímco mnozí kolegové a kolegyně z toho byli docela nervózní, já jsem byla klidná. Cítila jsem se na svém místě, odborně lepší než mnozí jiní, nebylo třeba se obávat. V momentě, kdy jsem se dozvěděla, že bych měla přejít na evidenci majetku, mi spadla brada.

Nějak jsem v tom šoku ale prohlásila, že to přece není moje kvalifikace, že jsem studovala počítače. Moje vedoucí argumentovala tím, že jsme se měli naučit UNIX, což bylo řečeno asi půl roku předtím, ale potom už žádná zmínka, tak jsme toho zase postupně všichni nechali.

Tady se ale ukázalo, že těch pár let dřiny na dálkovém studiu se dá zúročit i jinak. Řekla jsem, že se UNIX naučím. Vedoucí odboru nebyl odborník, tak na jeho otázku, do kdy, jsem odpověděla po chvíli váhání, že do tří měsíců. Sama jsem ale věděla, že to je asi jako kdybych slíbila, že se do tří měsíců naučím francouzsky. V práci jsem dostala k dispozici vyřazený server se Solarisem, což je druh unixového systému, a začala se jím pomalu prokousávat. Protože byly všechny informace ohledně Solarisu k dispozici na internetu, tak jsem si ho nakonec velmi oblíbila. Některé problémy jsem řešila docela obtížně, protože nebyl nikdo, s kým bych se o tom mohla pobavit. Ale byla jsem tak zaujatá, že jsem dokonce byla ochotná kvůli získání nějaké informace dát k dispozici i svou platební kartu, jejíž použití bylo nutné pro dočasně volný přístup na jisté stránky na internetu, kde odborníci řeší složitější problémy z oboru IT.

Jednou jsem se dostala do situace, kdy jsem řešila nějaký problém, bez něhož jsem se nemohla pohnout dál. Postupně jsem se prokousávala na internetu různými podobnými situacemi, až jsem dospěla přesně ke stejnému problému a stejné konfiguraci – aspoň podle anglicky znějící otázky. Jaké bylo ovšem moje zklamání, když jsem odpověď našla - v japonštině!

Obecně si myslím, že žen bude v oblasti IT stále přibývat. Faktem ale zůstává, že vždycky, když jdu jednou za tři roky na povinnou preventivní prohlídku k našemu závodnímu lékaři, který se ptá, jakou práci dělám, je vždycky znovu překvapený. Podle něj je „ajták“ mladý muž, s dlouhými rozčuchanými a mastnými vlasy, popíjející jedno kafe za druhým, pojídající pizzu nad klávesnicí a odklepávající popel z cigarety všude kolem sebe, a já mu do té představy vůbec nezapadám.

JÁ A PROGRAMOVÁNÍ

Ing. Vlasta Jošková
IT manažerka

Programováním jsem se živila jenom první rok po absolvování univerzity. Přesto myslím, že programování ovlivnilo celý můj život, a to nejen ten profesní, který byl a je svázán s IT.

Nejdůležitější asi byla zkušenost, že počítač je jenom stroj, který bude sloužit tak dobře, jak chytře ho naprogramujeme, a podle toho, jak kvalitními daty ho “nakrmíme”. Díky tomu jsem měla realistická očekávání ohledně toho, co počítače (a lidé kolem nich) mohou a nemohou.

Programování mě taky naučilo jakémusi analyticko-technickému přístupu k řešení problémů obecně. Jaký výstup očekávám? Co pro to budu potřebovat? Co se se vstupem musí udělat, abychom dosáhli požadovaného výstupu? Nedocenitelné v situacích, kdy kolem bouří emoce a informace se ztrácejí v šumu (pokud v něm vůbec nějaké jsou).

V neposlední řadě programování nutí k přesnosti ve vyjadřování, k přesné specifikaci a pochopení, že pokud informaci nedodám, bude v systému chybět – žádné “ono se to samo... nějak... odněkud...”

Pokud se na uvedené zásady podívám z genderového hlediska, řekla bych, že pokud se jimi bude řídit muž, bude se o něm mluvit jako o důsledném a přemýšlivém člověku, který dokáže pracovat s fakty a stojí oběma nohama na zemi. Žena chovající se podle stejných principů si nejspíš vyslouží nálepku studené vypočítavé potvory :-)

MŮJ PŘÍBĚH V IT

Ing. Jana Kapounová
Business development manager

„Jsem vděčná za to, že jsem průměrná hokejistka, věčně začínající golfistka a možná ani ne úplně vynikající programátorka. Aneb pokud budeme vždy dělat jen to, v čem jsme dobří, nikdy se nenaučíme nic nového.“

Můj příběh zatím jen začíná, byť se v oblasti IT pohybuji zatím „jen“ 15 let, kdy jsem v počátcích pomáhala zažehnout IT revoluci na naší střední (obchodní) škole, poté jsem se na vysoké škole účastnila tzv. spanilých jízd a lákala nejen dívky na vysoké školy se zaměřením s IT a nyní již jen většinou žertováním o ženách v IT rozesmívám menší či větší přednáškové místnosti. Možná by se celý můj dosavadní život dal popsat pohádkovým příběhem, kdy se z opravdu ošklivého káčátka z chudé rodiny, přes různé překážky, nevoli rodičů k tomu, aby vůbec studovalo a různé útrapy života, se svou docela velkou vůlí a pracovitostí dopracovala až ke krásnému zámku, dychtivému princátku, úžasnému manželství a snad i k tomu, jak „žili šťastně...“.

Nebylo to vždy v mém případě tak jednoduché, probojovat se i mezi tolika muži v IT oboru chtělo trochu entuziasmu, pílě, ale také i toho ženského „šestého smyslu“, docela dobrých

analytických a organizačních schopností, využití multitaskingu, přirozené empatie a hlavně pečlivost a smysl pro detail.

V počátcích, kdy jsem studovala ještě na středním učilišti obchodním a začínala jsem se zajímat o úplně nejprvotnější základy „programování“, jsem docela vybočovala z řady. V mém případě se tedy jednalo o docela běžnou praxi, neboť již několik let jsem se věnovala hokeji a dalším zajímavým sportům a aktivitám. Nicméně právě díky zájmu o programování (v té době webových stránek) jsem se rozhodla pro studium Fakulty informačních technologií VUT v Brně společně s tehdy novým přítelem a nyní současným manželem. Začalo se mi totiž líbit přimět počítač, aby dělal to, co opravdu potřebuji, pomohl mi anebo jsem mohla vytvořit webovou prezentaci svou či svých přátel. Zároveň pro mne bylo výrazným hnacím motorem i to, že jsem v tomto „klučicím předmětu“ jednoduše kluky válcovala a dokázala plno úkolů vyřešit během zlomku času, nežli ostatní.

Samotné studium vysoké školy pro mne nebylo určitě jednoduché, ale o to zajímavější. Například, kdy jsme se museli po prvním semestru dostat přes výběr, kdy se rozhodovalo, zdali půjdeme na svůj vytoužený inženýrský obor či nikoliv. Díky velké píli a opravdu docela výraznému doučování i ze strany kamarádů a přátel se nám to podařilo. Poté se ještě během studia objevilo několik různých překážek, ale právě i díky fakultě se nám podařilo vše zvládnout.

Ihned po ukončení studia jsme s manželem založili firmu monit marketing research, jež se první dekádu zaměřovala na marketingové průzkumy podpořené vlastními on-line nástroji a zaměstnávala stovky pracovníků. Ale stále nás to táhlo „tak nějak“ více k IT. A tak jsme se po cca 10 letech úspěšného působení na trhu, práci pro mnoho nadnárodních společností a mnoha inovací v našem dosavadním oboru rozhodli, že se chceme rozvinout a začít nabízet naše IT řešení klientům, kteří doposud nevyužívali naše analytické a výzkumné nástroje pro marketing research. To vše šlo samozřejmě ruku v ruce s narozením syna a toho, že jsme si tyto krásné chvíle chtěli také užít.

A protože jsme se začali zabývat i novými technologiemi jako jsou nositelné technologie, nebo reálné využití digitálního marketingu, predikce dat, apod., tak začala být naše práce opět o to více hrou. Vrátili jsme se tedy do dětských let, hrajeme si a to je úžasné.

Jen si to představte, jak s naším synem vymýšlíme různé konstrukce, možnosti a rozvíjíme teorie, kde všude bychom mohli naše technologie využít. Poté se večer s manželem předháníme v nápadech co nového a zajímavého bychom našim klientům mohli nabídnout a kam můžeme opět posunout hranice využití technologií v segmentu trhu, v němž se pohybujeme. Je to opravdu neskutečně naplňující, krásné a inspirující.

A tak, když se mne tedy někdo ptá, zda bych měnila za nějaký jiný obor, nebo jiný typ práce, tak vždy odpovím: „Nikdy!“. Jsem šťastná, že jsem se mohla vypracovat tak daleko (v jiném oboru by se mi to opravdu nejspíše nepodařilo), mohu nyní pomáhat v mnoha směrech: charita, rozvoji většího podílu žen v IT, rodině, rodičům i přátelům a všude, kde je to potřeba. Zároveň jsem vděčná a děkuji všem, kteří mi na mé cestě pomohli – jim opravdu patří jeden z opravdu velkých DÍKY!

DIVERZITA A INKLUZE BEZ VÝHRAD – PŘECI V IT

Ing. Lenka Mrázová

Inspirátorka a mentorka, která po 21 letech vyměnila svět daňového poradenství a auditu, procedur a procesů ve špičkových korporacích za sféru tvořivé pomoci lidem ve zlepšování jejich osobní a pracovní efektivity.

Nepracuji v žádném IT oboru. Pokus o programování v délce 3 hodiny znamená, že díky své oční vadě následujících 24 hodin nenapišu či nepřečtu ani písmenko. Proto myslím, že mohu být považována za nezávislého pozorovatele. Snažím se o zapojení a prosazení žen v práci, v jejich kariéře zevnitř, díky jejich práci na sobě. Přicházím do různých byznysů, na různá setkávání lidí z „nezisku“ či nevládních organizací, ať v Praze i na venkově. Nikde jinde mi však nepřišlo na mysl tak jasněji, že právě IT je naprosto a jednoznačně nejpřirozenější prostředí pro diverzitu a inkluzi.

Počítač nás umí přirozeně sjednotit. Má úvaha začíná na nedávném workshopu Czechitas organizovaném v sídle IT centra společnosti MSD jak si naprogramovat vlastní webovou stránku. Byl v angličtině, proto se na něm sešlo i dost cizinců žijících v Praze. Byl pro holky, proto učící se byly hlavně dívky, ale i já či další žena věku 50+. Učili nás jak kluci, tak holky, jak Češky, tak Rus, Francouz, Američan. Povolání jsme tam byly různých od mikrobioložky přes právničku k slečně z HR či projektové manažerce. A všechny jsme se den učily, jak si opravdu naprogramovat vlastní web.

Výkřiky radosti, že ono to funguje, že jsem si našla svou chybu a vytvořila, co jsem vytvořit chtěla, začala střídat klidná úvaha o tom, že už dlouho jsem nebyla v tak vyrovnaném prostředí. Už dlouho jsem nebyla v tak různorodé společnosti, která by si mezi sebou rozuměla tak bez výhrad, jako to bylo zde. Podotýkám, že jsme spolu opravdu komunikovali, přestávky na kávu či hodinový oběd to byl úl, kde se bzučely problémy na hony vzdálené IT. Nezírali jsme jen do našich obrazovek, u stolů jsme se občas pěkně slovně škádlili.

IT nás dokázalo tak přirozeně spojit a vyrovnat. Byla zde pozitivní energie posunu člověka, překonávání jeho bariér, byl velmi přirozený učící se proces. Začínám se proto na IT dívat jako na obor, který bude tím Oborem, který umožní zcela přirozené zapojení žen a jejich prosazení ve společnosti jako takové.

Co mne vede k této úvaze? Není rozdíl v definici, kdo s technikou pracuje, počítač nerozlišuje, zda s ním pracuje muž nebo žena. My komunikujeme do techniky a ona na nás dle našich instrukcí reaguje, opět bez ohledu na věk a pohlaví. Následně my reagujeme naprosto stejně na vstup do techniky předtím zhotovený ženou či mužem. Technika nám také bez skrupulí sdělí, zda je to dobré nebo s chybou.

Programování je činnost, která se opravdu dá dělat odkudkoliv, s ní nemusím sedět jen u jednoho pevného stolu. Programovat mohu kdykoliv, kdy mám dle svého vlastního biorytmu nejčerstvější mysl na tvorbu či naopak špičkovou pozornost na kontrolu a hledání chyb, ať je to večer nebo ráno. Programovat nemusím 10 hodin denně, to mohu dělat i jen 5 hodin denně a další část dne mohu věnovat své rodině. A nejde jen o programování samotné. V IT je hodně podobných činností, pro které platí výše uvedené.

IT jazyk má své konvence, díky kterým si rozumí národnosti bez ohledu na jazyk a akcent. IT je na špičce technologického dění, zcela přirozeně tu nasaji znalost dalších mobilních technologií, aplikací, toho co hýbe a bude hýbat světem. Nenalézám důvod, proč by se ženy

neměly tomuto oboru věnovat mnohem více než doposud. Na námitku, že to je těžké, odpovídám, že když jsem schopna se naučit programovat já ve svém věku bez technického vzdělání, tak nevidím důvod, proč by se to nemohl naučit někdo jiný.

Programování a IT má svou železnou logiku, reakce techniky je vždy taková, jako jí předepíšu, na druhé straně není nepředvídatelný člověk s vrtošivými reakcemi. Je to prostředí opravdu pro každého. Miluje trpělivost a pečlivost, nejen super invenci každý den. Je to prostředí, kde velké slova jako diverzita a inkluze jsou realitou. Tady se veškeré vládní politiky a proklamace snadno dostanou života, protože snad není ideálnější povolání pro ženu, která chce skloubit profesi a rodinu, než je IT. Dá dělat kdykoliv a odkudkoliv. Je hodně o pílí, pracovitosti i samostatnosti, nejen o mém nadání. Sama díky svým očím lituji, že moje zapojení do tvůrčího IT procesu zůstane i dál omezené.

IT DINOSAURUS V DIGITÁLNÍM VĚKU

Ing. Lenka Mrázová

Inspirátorka a mentorka, která po 21 letech vyměnila svět daňového poradenství a auditu, procedur a procesů ve špičkových korporacích za sféru tvořivé pomoci lidem ve zlepšování jejich osobní a pracovní efektivity.

Duben 2015 - akce společnosti Microsoft pro studentky

Sedím v publiku a čekám na čas své prezentace.

Svižná dívčina představuje projekt, jak holky učí holky programovat.

Ptá se, kdo už v životě programoval.

Dle pravdy zvedám ruku. Začínám se rozpomínat na svá gymnazijní léta.

„V jakém jazyce“, padá další otázka. Kolem mne padají pro mne zvláštní pojmy jako jQuery, Java.

„V Basicu a ve Fortranu“ odpovídám. Jsem užaslá, co vše mi hlava najednou doluje.

Ticho.

„A to bylo v dějepise?“. Trefná otázka. Jasně, ta dívčina ani nebyla na světě, když já už programovala!

Tehdy v 1984-86 na gymnáziu v rámci předmětu Základy výroby a odborné přípravy – základy programování a výpočetní techniky. Vždyť z toho mám i maturitu! Já, IT dino. Aneb zmatený dinosaur v digitálním věku, jak se teď označuji, když chci rychle vysvětlit, proč mi některé pro mladou generaci jednoduché IT věci nejdou. Ale tehdy mi to programování šlo, na jedničky.

Ochromená úžasem, co jsem už uměla a jak lehce jsem to zahodila, se hlásím k holkám na jejich workshop.

Květen 2015 - workshop Czechitas, programování v jQuery

Místnost plná dvacetiletých holek a kluků. A já, věk 45+. Kluci jsou koučové, už zkušenější ITíci. Holky z Czechitas přednáší pomalu, postupně, velmi názorně jednotlivé kroky. Kluci trpělivě učí nás holky u stolu v detailu, jak máme napsat ony kouzelné věty, které mi rozhybají web.

Ono to funguje! Ten programovací jazyk má konvenci, jako to mělo tehdy. To také byly \$\$ a {} s přesným vymezení užití. Byly obdélníky a kosočtverce v algoritmech se specifickým významem. A já to chápu! Myšlenkové Vánoce mám v hlavě celý týden.

Srpen 2015

Nechápu, proč jsem se IT tak bránila. Ono má svou logiku. Já jí chápu. Po částech a zlehka. Jsem stále IT dino. Ale teď už proto, že já jsem programovala už před 30 lety. Jsem na sebe pyšná.

PROČ SE ZAJÍMÁM O IT

Žaneta Muselíková

Žákyně střední odborné školy

Všechno to začalo na základní škole, když jsem se měla rozhodnout, čím chci být a co budu studovat. Do 8. třídy ZŠ jsem byla přesvědčená, že budu učitelka umělecké školy, ale zároveň mě bavila matematika. Vždycky jsem ale chtěla kreslit a být dobrou malířkou, o umění a výtvarnou činnost jsem se zajímala už od svých 5 let. K základní škole jsem zároveň v odpoledních hodinách navštěvovala celkem 12 let uměleckou školu. Paní učitelka mi taky doporučila, abych v tom pokračovala dále i na střední škole. Jenže po dlouhém rozmýšlení, jak skloubit malbu a matematiku, jsem se rozhodla, že si podám přihlášku na školu informatiky a později se zaměřím na grafiku, kde budu moct uplatnit i něco z výtvarného umění. Je to sice počítačová verze malování, ale v dnešní době jsem si uvědomila, že být jen malířkou nestačí a těžko by se mi hledalo někde uplatnění.

Je doba počítačová, a s tím už nic nenadělám. Grafika mě opravdu zaujala, ale také musím přiznat, že dostat se až do čtvrtáku byla makačka, občas jsem to už chtěla kvůli některým, pro mě nezáživným a těžkým předmětům, i vzdát, ale uvědomila jsem si, že to stojí za to, má to budoucnost, a tak jsem ráda, že teď jsem tu, a pevně věřím, že dojdu až do samého konce. Bude to sice ještě hodně těžké, ale že to překonám, a vidina dobrého vzdělání a nabídky z různých firem, jsou mým motorem.

Pak si jen řeknu, že jsem to zvládla, dokázala a zároveň si splnila i větší část svého snu.

ČLOVĚK MÍNÍ, ŽIVOT MĚNÍ

Ing. Bc. Petra Mynářová
Konzultantka řízení rizik a interního auditu

Když se nyní ohlédnu zpět, tak jsem nikdy neměla ambice pracovat v IT. Jako menší jsem chtěla být asi jako každá holčička baletkou, nebo herečkou. V dospívání jsem zase sama sebe proklamovala za budoucí lékařku či zubařku. Ale asi každý zná známé přísloví: „*Člověk míní, život mění.*“ Tak jsem se i já ocitla v roce 2010 na Vysokém učení technickém v Brně na hodinách databázových systémů a základů modelování, které byly součástí studijních programů Procesního managementu a Rizikového inženýrství. Nejen v té době byl počítač brán jako naprostá samozřejmost nejen při samotných hodinách, ale i jako běžná součást domácí přípravy.

V současné době pracuji na pozici konzultantky software pro Enterprise Risk Management. Starám se o zákazníky využívající software Active Risk Manager pro řízení rizik. Mám to štěstí, že se setkávám se spoustou zajímavých lidí a pracovní dobu netrávím jen u svého počítače. Tato práce není tedy úplně typicky a stoprocentně zapadající pod zažitou představu IT. Proto si myslím, že mi tato práce vyhovuje.

Převaha mužů v tomto oboru se projevuje i u nás ve společnosti. Převážná většina mých kolegů jsou muži. Musím ale vyzdvihnout obrovskou sílu našeho kolektivu. Když si někdo neví s něčím rady, je pak jedno, zda je to muž či žena, bez okolků se mu dostane pomoci a rady.

V KRUHU INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Ing. Monika Pavlíčková
Business Affairs

Požádána o příspěvek na téma vlastně historické – tedy moje vzpomínky na informační technologie, uvědomila jsem si zvláštní kruh, ve kterém se spojil můj pracovní osud a překotný technologický vývoj.

Když pomínu první střet s osobním počítačem a textovým editorem a přejdu rovnou ke své počítačové kariéře, octnu se v pražském zastoupení americké softwarové společnosti Autodesk. Psal se myslím rok 1991 (ano, opravdu je to tak dávno) a my jsme chystali první opravdovou počítačovou výstavu. Kdykoliv procházím kolem paláce Hybernia v Praze, okamžitě se mi vybaví had čekajících nedočkavců, vinoucí se kolem Obecního domu a zase zpátky, v tisícových zástupech. A my i naši lokální partneři jsme byli absolutně šťastní, že právě začíná nová etapa - opravdový trh informačních technologií v Čechách.

Na dovoz počítačového vybavení platila tenkrát různá omezení, vyřizovali jsme hromady různých barevných formulářů a dokumentů, jezdili na celnici, a když už jsme měli hardware pohromadě, bylo potřeba software nainstalovat. Autodesk se tenkrát zabýval výhradně grafickým softwarem - AutoCAD se prodával na (nevím už přesně kolika, ale hodně) disketách a instalace znamenala sezení před obrazovkou a důsledné plnění pokynů typu: „vložte další disketu“. Ostatně i start počítače probíhal s pomocí diskety, když jsem teď nedávno používala svou tajnou zásobu prázdných CD nosičů na závěs na plašení holubů na balkóně, zase jsem si na ty zvláštní čtverce s prořízlým okénkem a vykukující magnetickou páskou vzpomněla. A to pak ještě přišly ty pevnější a menší, tři a půlky.

V roce 2000 jsem nastoupila do společnosti IBM a najednou se mi ještě víc přiblížil ten svět neuvěřitelných objevů. A já měla tu čest několik let být jeho součástí. Potkávat lidi, z nichž mnozí byli opravdu „u toho“. Od IBM 1401 – mainframe, již zmiňovanou disketu, přes počítačovou síť, Internet, osobní počítač, Linux a stovky dalších až po e-business a řadu komplexních technologických systémů.

Svět informačních technologií se ovšem stále hnal kupředu a podporoval moderní trend – multimédia. Autodesk na téhle cestě rozhodně nezašel a dnes je mimo jiné i významným dodavatelem celé řady řešení pro tuto oblast.

Takže, když jsem před zhruba deseti lety nastoupila do postprodukčního domu UPP a ocitla se tak ve zcela neznámém prostředí filmu, malou jistotu jsem přece potkala – áčkové logo mého prvního zaměstnavatele. S pomocí jeho technologií se dnes vyrábí i vizuální efekty, to bylo překvapení! Při dokončování filmů dnes totiž pracují hlavně IT specialisti.

V mém „kruhu“ kolem informačních technologií se ale především octla spousta báječných lidí. Musím svou vzpomínku proto věnovat alespoň trochu i jim. Zní to odporně nostalgicky, ale jsem moc ráda, že jsem zažila dobu, kdy spolu firmy obchodně soupeřily, a přesto se jejich šéfové dokázali normálně společně pobavit. Dobu, kdy jsme na Invexu přes den dělali byznys, ale večer si zatancovali a zasmáli se, a pak objednali společný inzerát všech největších konkurentů v Softwarových novinách.

VZPOMÍNKY OPERÁTORKY POČÍTAČŮ

Stanislava Valentová
Důchodkyně

Když jsem končila základní školu, mluvilo se o počítačích s respektem, jako o zázračných matematických strojích. Většina lidí tehdy nerozuměla, jak je to možné, že nějaké elektrické stroje dovedou samy počítat, a s údivem naslouchala předpovědím, že jednou budou počítače dokonce samy myslet a hrát šachy!

Začátkem roku 1968 jsem končila SVVŠ (dnes gymnázium) a já se rozhodovala kam dál po maturitě. Vzhledem k tomu, že jsem chodila do kostela a netajila jsem se s tím, byly pro mne vysoké školy (o které jsem měla zájem) téměř nedostupné. Měli jsme ale dobrou učitelku matematiky a ta mi tehdy velmi pomohla při rozhodování o tom, co budu dělat po maturitě. V Brně se v r. 1968 otevírala nástavba „Programování a obsluha počítačích strojů“ při SVVŠ na Koněvově (dnešní Vídeňské) ulici a paní učitelka mi tenkrát řekla „to by byla škola pro tebe, počítačí stroje budou mít budoucnost...“. Měla pravdu! Naštěstí jsem se do školy dostala. Na tento obor se nás hlásilo asi 140 a bralo se jen 25 studentů. Hlásily se tam většinou dívky, s námi do třídy chodili chlapi jen dva.

Mimo studia ekonomie, fyziky, matematiky jsme měli také praxi. Na praxi jsme chodili do „Zbrojovky“ (tehdy Závody Jana Švermy), kde jsme se seznámili s prací na děrnoštítkových strojích a pak jsme chodili na VUT v Brně. Pro počítač byl vyhrazen velký sál, který byl plný blikajících skříní a malých obrazovek. Z miniaturní tiskárny „lezla“ papírová páska s jedničkami a nulami. Jak se v tom programátoři vyznali, je mi dodnes záhadou. V té chvíli mi bylo jasné, že programátor nebudu, ale budu pouze operátor samočinných počítačů – tak zněl oficiální název mého budoucího povolání.

Po ukončení studia na nástavbě po SVVŠ jsem nastoupila do velkého výpočetního střediska firmy TOS Kuřim jako operátorka švédského počítače DATASAAB D 21. Tehdy v TOSu Kuřim nebyl ještě, jak se říkalo „sapo“, a tak jsme byly vyslány na VUT do Brna na „výcvik“, kde počítač již byl, dokonce stejného typu, jaký měl být dodán do VS TOS. Když konečně počítač do TOSu Kuřim dorazil, vrátila jsem se již jako zaučená operátorka a pomáhala jsem zaškolit další dívky na tuto práci.

Byla to složitá práce s elektronickým počítačem a jeho perifériemi: vyměňování magnetických pásek a magnetických disků, vkládání děrných pásek a děrných štítků do počítače, zakládání tabulačních papírů do tiskáren a nastavování funkcí tiskáren, ovládání výpočtů tlačítky z pultu počítače nebo přes klávesnici elektrických psacích strojů, později obrazovkových terminálů. Tak, jak se měnily typy periferních jednotek a druhy operačních systémů, bylo potřeba se stále učit novým věcem a získávat nové dovednosti.

Výpočetní středisko pracovalo ve třísměnném provozu, proto operátoři museli chodit na směny, přičemž se velmi často pracovalo i o sobotách a nedělích. Na každém operátorovi spočívala poměrně velká zodpovědnost, protože jakékoliv chyby nebo omyly obsluhy v průběhu výpočtu mohly znehodnotit složité výpočty, na jejichž výsledky čekaly stovky pracovníků v celé firmě, aby mohly zajistit provedení tisíce dílčích každodenních činností ve všech provozech a kancelářích firmy. Když výpočty proběhly pozdě nebo špatně, docházelo k velkým finančním ztrátám. Chybnou obsluhou technického zařízení počítače a jeho periférií mohlo také dojít k přímému poškození drahého zařízení, které se tehdy kupovalo v zahraničí za velké částky v cizích měnách.

Rok 1970 byl nejen můj nástup do práce, ale také byl rokem uvádění počítačů do praxe. Jako operátorka jsem pracovala asi deset let. Pak jsem měla možnost pracovat jako programátorka. Po mnoha školeních, protože práce programátora již v té době, byla prací spojenou s učením dalších programovacích jazyků, tak jak šel vývoj rychle dopředu. Moje programovací začátky jsou spojeny s jazykem COBOL. Pak následoval jazyk Algol, Algol 60 a další. Zažila jsem na pracovišti náročné přechody z jednoho typu počítače na vyšší a hlavně výkonnější typ počítače. V té době bylo programování a využívání počítačů složité.

V letech 1990-95 jsem pozorovala zánik firemních výpočetních středisek se sálovými počítači, které byly nahrazovány osobními mikropočítači. Spolu s tím zanikla i nomenklaturní profese „operátor samočinného počítače“ v podobě, která byla u počítačů 2. a 3. generace. Tato, tehdy nová a specifická profese, které se věnovala relativně malá skupina pracovníků ve výpočetních střediscích, mezi kterými převažovaly ženy, zanikla tak, že se vlastně od základů změnila! Dnes je každý uživatel notebooku nebo tabletu operátorem vlastního používaného mikropočítače!

Jsem ráda, že jsem osobně zažila vznik a působení profese, která se v sedmdesátých a osmdesátých letech významně podílela na zavádění počítačů. Z těch se stal dnes fenomén, který používá každý.

FAKULTA INFORMATIKY MASARYKOVY UNIVERZITY V BRNĚ

Následující příspěvky jsou převzaty z publikace Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně. Publikace byla realizována v rámci projektu „Rodina a práce - prosazování rovných příležitostí a sladování rodinného a pracovního života v oblasti informačních technologií“ číslo CZ.1.04/3.4.04/76.00146 financovaného z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Editorkou publikace, která byla vydána v roce 2015, byla doc. Petra Havlíková. Publikace nese název „Badatelky ve světě nul a jedniček“ s podtitulem „Rozhovory s akademickými a výzkumnými pracovníci“ Fakulty informatiky Masarykovy univerzity.

Texty jednotlivých příspěvků byly tvořeny odpověďmi podle jednotné struktury dotazů. Pro účely této publikace byly vybrány odpovědi na otázku: Jaká byla Vaše cesta k informatice? Některým respondentkám byla také položena otázka: Co by pomohlo, aby se na informatické obory hlásilo více žen?

RNDr. PETRA BUDÍKOVÁ, Ph.D.

Vědecká pracovnice

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

Poměrně přímočará. Bavilo mě ledacos, ale největší talent jsem měla na matematiku. Na odbornou matematiku jsem však nešla kvůli úzkému uplatnění. Informatika byla má druhá volba. Moje máma navíc také pracuje v informatice, takže jsem měla jakýsi vzor, že to jde. Máma mě sice před studiem trochu varovala, že je to těžký obor, v němž je málo žen a velká konkurence, ale to jsem brala trochu jako výzvu. Nakonec asi rozhodl jeden známý (také informatik), který prohlásil, že i kdybych nakonec dělala něco jiného, studium informatiky mě naučí přemýšlet, a to že se vždycky hodí. A tak jsem si řekla, že to zkusím první rok, jestli to půjde. A vyšlo to.

Co by pomohlo, aby se na informatické obory hlásilo více žen?

Myslím, že pro ženy stejně jako **pro muže** je důležitá motivace, někde se s naším oborem setkat, zjistit, co nabízí a že by člověka mohl oslovit. Kluci to mají asi jednodušší v tom, že od malička dostávají na hraní spíše stavebnice, zatímco holky panenky, na nichž si **logické** myšlení moc neprocvičí. Rozhodně si ale nemyslím, že by se kvůli tomu měl každému batoleti dávat tablet, ale spíše dětem bez rozdílu pohlaví ukazovat přitažlivé věci z různých disciplín a nechat je, ať si sami najdou, co je zaujme. Určitě by také pomohlo jiné pojetí výuky matematiky a informatiky na základních a středních školách, nejen učit vzorečky a postupy, ale ukazovat zajímavé problémy a podporovat studenty v přemýšlení. A tím vším nějak mladým lidem ukázat, že informatik není jen brýlatý podivín, ale normální člověk, kterého baví přemýšlet a řešit zajímavé problémy.

Ing. RNDr. BARBORA BŮHNOVÁ, Ph.D.
Odborná asistentka

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

Svou cestu jsem našla díky dobrému učiteli matematiky na střední škole. Dokázal pro matematiku nadchnout většinu třídy a to není u matematiky jednoduché, ani obvyklé. Po škole jsem hledala obor, v němž bych se mohla věnovat aplikaci matematiky. Nabízely se tři – ekonomie, fyzika a informatika. A protože jsem se na informatiku dostala bez přijímacího řízení, přijala jsem to jako znamení a nastoupila na ni. Současně mě vždy lákaly obory, kde ženy chybí, protože vnímám, že mám co nabídnout.

PROF. RNDr. IVANA ČERNÁ, CSc.
Akademická pracovnice

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

Celkem jednoduchá. Měla jsem zájem o matematiku a fascinovaly mě první počítače a řídicí systémy. Vše vypadalo velmi tajemně a efektně. Na střední škole jsem se rozhodla, že půjdu studovat informatiku, protože jsem měla pocit, že s informatikou najdu jako žena lepší uplatnění. Informatika tedy nebyla z nouze ctnost ani poslední volba. Věděla jsem, že chci dělat něco s matematikou, ale neuměla jsem si představit, co dělá matematik. S informatikou jsem si to představit dovedla.

doc. RNDr. EVA HLADKÁ, Ph.D.
Akademická pracovnice

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

K informatice jsem se dostala na doporučení psychologa. Od malička jsem byla blondátá copatá holčička, která se nevzpouzela, když ji nutili učit se cizí jazyky. Během základní školy jsem zvládla základy němčiny, francouzštiny, ruštiny i angličtiny a pokračovala jsem latinou na gymnáziu. Krátce před maturitou jsem však onemocněla a musela jsem se léčit. Když jsem si chtěla podat přihlášku na vysokou školu, můj dorostový lékař mi ji odmítl podepsat. Dohodla jsem se s ním, že se podrobím psychologickým testům a pokud budu nějak talentovaná, podám si přihlášku na odpovídající vysokoškolské studium. Matematické úlohy mi šly nejlépe, takže jsem se zapsala na matematickou informatiku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. První rok jsem se sice musela hodně věcí doučit, ale od třetího semestru to bylo v pohodě. Psychologové neodvedli špatnou práci (smích). Kdybych nevystudovala vysokou školu, vyučila bych se zlatnicí.

BC. LUCIA KOCINCOVÁ
Studentka magisterského studia

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

Od dětství jsem byla fascinována informačními technologiemi a chtěla jsem se zapojit do dění kolem počítačů. Kromě techniky jsem se zajímala také o umění. Absolvovala jsem základní uměleckou školu ve výtvarném oboru, a proto jsem tyto dva světy vždy toužila spojit. Jasně rozhodnutí pro informatiku padlo na střední škole, kde jsem se učila programování. Velmi mě to zaujalo a už tehdy jsem si říkala, že by bylo skvělé věnovat se něčemu tehdy ne zcela běžnému. V bakalářském studiu jsem měla specializaci grafický design – vyzkoušela jsem si

práci v ateliéru a při tom se naučila i teorii. Grafice jsem se věnovala chvíli pracovně na různých brigádách. Grafika se může zdát velmi kreativní, ale z počátku je to hodně monotónní práce. Jelikož jsem nechtěla mít čistě grafickou bakalářskou práci, zůstala jsem u programování, a tak jsem zkusila téměř výlučně infromatickou oblast zpracování přirozeného jazyka. Zjistila jsem, že je tam spousta věcí ke zkoumání, které mě také baví.

Co by pomohlo, aby se na infromatické obory hlásilo více žen?

Od doby, kdy jsem do školy nastoupila, studuje informatiku stále více žen. Rozhodujícím faktorem je podle mě výuka informatiky na středních školách. Pokud se ženy (ale samozřejmě i muži) nenaučí základy kvalitně, nemají šanci pokračovat ve vysokoškolském studiu. Dobré základy usnadní studentům i studentkám vysokoškolský start, který pro ně může být rozhodující. Dlouhodobější záležitostí je pak změna ve výchově dětí, jejich větší vedení k technickým hračkám, zvláště u dívek. Já jsem po základní škole uvažovala, zda jít na střední uměleckou školu nebo na gymnázium a dnes jsem vděčná rodičům, že mě motivovali spíše do obecnějšího vzdělání na gymnáziu.

RNDr. BARBORA KOZLÍKOVÁ, Ph.D.

Odborná asistentka

Jaká byla Vaše cesta k infromatice?

Kolem šestnácti let jsem si říkala, že by mě tato oblast bavila. Tehdy jsem dostala první počítač a hned mě zaujal. Když jsem si dávala přihlášku na vysokou školu, byla to už pro mě srdeční záležitost. Nyní pracuji jako odborná asistentka. Na této pozici se zabývám výzkumem i výukou. Mým velkým snem je propojení se světovými pracovišti. Chtěla bych se věnovat špičkovému výzkumu. Za týden odjíždím na stáž do Vídně, což je takový první krok k síťování a možnost, jak se dostat k dalším zajímavým projektům. Pokoušíme se navázat spolupráci s dalšími kolegy z univerzity v Bergenu. Pomáhám také vést malou výzkumnou skupinu pod vedením docenta Jiřího Sochora a podporuji naše doktorandy, aby se účastnili zajímavých zahraničních stáží.

Co by pomohlo, aby se na infromatické obory hlásilo více žen?

Množství žen se zvětšuje, je to výrazně lepší, než když jsem studovala. Myslím, že další nárůst není ani potřeba. Informatika má blíž k technickému a logickému myšlení, a to jde mužům podle mě trochu líp. Když jsem nastupovala do prvního ročníku, bylo nás pět žen z celkem čtyř set studentů, tedy pouhé jedno procento.

doc. Mgr. HANA RUDOVÁ, Ph.D.

Akademická pracovnice

Jaká byla Vaše cesta k infromatice?

Už na základní škole jsem měla velmi šikovnou učitelku matematiky. Později jsem se přihlásila na gymnázium s rozšířenou výukou matematiky a fyziky. Když jsem se následně rozhodovala, kam jít na vysokou školu, byla pro mě informatika volbou s dobrým uplatněním.

Co by podle Vašeho názoru pomohlo, aby se na infromatické obory hlásilo více žen?

Už když se zamyslím sama nad sebou, tak jsou potřeba kvalitní učitelé na středních a základních školách. Vzpomínám si, co dělali kluci u nás na střední škole. Počítače byly jejich koníček, pořád o nich mluvili, vyměňovali si informace. S kamarádkami jsme se o tom moc

nebavily a o počítačových kroužcích jsme ani pořádně nevěděly. Bez toho, že by děvčata někdo dostatečně a brzy zaujal, to nepůjde.

RNDr. MÁRIA SVOREŇOVÁ

Studentka doktorského studia

Jaká byla Vaše cesta k informatice?

Začínala jsem s matematikou. Bakalářské a magisterské studium jsem absolvovala na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Zároveň jsem si také zapisovala předměty z informatiky. Ty mě bavily stále více, a tak jsem začala studovat informatiku v bakalářském programu a následně jsem se rozhodla pokračovat v doktorském studiu. Studium informatiky se pro mě časem stalo srdeční záležitostí. Při rozhodování jsem se řídila spíš tím, co mi připadalo zajímavé a moc jsem neřešila praktickou stránku. Na mém výzkumu mě baví, že se snažíme propojovat teorii s praxí. Zkoumám sice čistě teoretické výsledky, ale vždy je to spojeno s reálnou motivací.

Co by pomohlo, aby se na informatické obory hlásilo více žen?

Ano, určitě, ale myslím, že to přijde spolu s lepší propagací oboru. Počet žen u nás na Fakultě informatiky roste, takže nemám pocit, že by bylo potřeba pro jejich větší počet něco zásadního dělat. Nevím, jestli má být v informatice stejný počet mužů a žen, proč by zrovna tohle měl být ideální stav? Není to podle mě otázka větších či menších schopností, ale je to věc zájmu o obor. Pokud v informatice nebude stejný počet žen a mužů, tak to rozhodně neznamená, že na to ženy nemají.

Vzpomínka na průkopnici zavádění počítačů v Brně

Doc. Ing. ZDENA RÁBOVÁ, CSc.

Doc. Zdena Rábová se narodila 17. 12. 1936 v Brně. Maturovala v r. 1955 na Gymnáziu Jana Blahoslava v Ivančicích. Stavební fakultu VUT v Brně ukončila v r. 1960. Od r. 1963 se začala zajímat o tehdy nový obor – programování na číslicových počítačích. Navštěvovala kurzy programování na počítači LGP 30 v Laboratoři počítačích strojů VUT.

Od 1. 2. 1965 byla přijata na katedru počítačů FE VUT v Brně. Přednášela v programátorských předmětech počínaje strojovým jazykem, přes jazyk symbolických instrukcí, autokód až po Algol 60. Snažila se o moderní pojetí výuky a vedla k tomu i mladší učitele své pracovní skupiny. Jako první v republice začala s výukou strukturovaného programování a jazyka Pascal. Od roku 1971 přednášela předmět modelování a simulace. V této oblasti patří k uznávaným zakladatelům disciplíny a české školy simulace a modelování. Autorkou a spoluautorkou 18 titulů skript. Přes 20 let vedla skupinu Programování a modelování. Po mnoho let organizovala SVOČ - Studentskou vědeckou a odbornou činnost (později EEICT) na katedře počítačů a později i na FIT.

Svou vědeckou a odbornou práci zaměřila do oblasti simulačních jazyků a jejich překladačů. V r. 1975 obhájila kandidátskou disertační práci "Simulace diskrétního systému". Svou habilitační práci "Abstraktní a simulační modely dynamických systémů" podala v r. 1978 a v r. 1980 byla jmenována a ustavena docentkou.

Doc. Rábová vychovala několik desítek kandidátů věd a doktorů. Z její "školy" vzešli čtyři profesori a několik docentů. Podílela se zásadním způsobem na všech přestavbách studijních programů v oblasti programování a modelování. V dané oblasti byla nositelkou nejrůznějších, většinou národních, grantů, projektů a výzkumných úkolů, velmi často ve spolupráci s průmyslem. Byla uznávanou členkou oponentských komisí na řadě vysokých škol v ČR. Patřila do skupiny nejvýznamnějších koncepčních i organizačních zakladatelů Fakulty informačních technologií. Byla zástupkyní VUT v Radě vysokých škol.

Doc. Rábová byla jedinečnou a neopakovatelnou osobností, která pozitivně ovlivnila osobnostní i odborný rozvoj celé řady studentů, podřízených, kolegů i svých nadřízených. Výraznou politickou nepřítel po většinu svého pracovního života překonávala bez výčitek neustávající vědeckou a odbornou prací s četnými a často i vysoce ceněnými výsledky. Její hluboké odborné znalosti spojené s neomylnou intuicí hluboce ovlivnily zejména personální a strukturální vývoj pracoviště, z něhož vznikla Fakulta informačních technologií. Doc. Rábová byla vzorem inženýrky, která při své skromnosti, systematickosti, sebekritičnosti i vytříbenými schopnostmi písemného projevu pomohla ve vědecké i vzdělávací kariéře mnoha mladším inženýrům. Její citlivý lidský postoj výrazně kultivoval většinu mužského okolí. Doc. Rábová jako reprezentantka žen-inženýrek patřila k ojedinělým osobnostem nejen v rámci fakulty, na níž působila, ale i v rámci VUT a technického vysokoškolského vzdělání v naší zemi vůbec. Vysoké učení technické ocenilo zásluhy Doc. Zdeny Rábové svým nejvyšším vyznamenáním – Zlatou medailí VUT v Brně. Na její památku je nejlepším studentům FIT každoročně udělována Cena Zdeny Rábové.

Zemřela v nedožitých sedmdesáti letech, uprostřed plné práce 18. 5. 2006 v Brně.